

Nr 1061

Av fru Sundberg, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 95, angående riktlinjer för jordbrukspolitiken m. m.

(Lika lydande med motion nr 855 i Första kammaren)

Omfattningen av köksväxtodlingen och utvecklingstendenserna i samband med dess anpassning till modern utveckling inom jordbruk och trädgårdsnäring är av allra största intresse i dagens svenska samhälle. I propositionen 95/1967 har i alltför ringa grad beaktats kravet på en fortsatt rationalisering inom trädgårdsnäringen samt betydelsen av att produktionsinriktningen och volymen av densamma i tillräckligt hög grad anpassas såväl till förändringar i kostvanor som till de produktionsmässiga förhållanden som råder i andra länder.

Avspärrningstiden under det senaste världskriget kom att i flera avseenden påverka livsmedelskonsumtionen, men även sedan normalare förhållanden började råda har kostvanorna successivt förändrats. Mest påfallande är förskjutningen från enklare vegetabilier till vad som brukar betecknas som högvärdiga animaliska livsmedel. I vår dagliga kost svarar också potatis och mjöl- och grynprodukter för en allt mindre del av den totala kaloritillförseln.

Emellertid sker en påtaglig förändring också när det gäller konsumtionen av frukt och grönsaker. Enligt 1960 års jordbruksutredning steg kaloriförbrukningen av rotfrukter och grönsaker (utom potatis) med 23 procent mellan 1950 och 1963. Denna konsumtionsutveckling fortsätter i ökad takt, och enligt de senaste siffrorna från statens jordbruksnämnd har kaloriförbrukningen ökat med 50 procent sedan 1950 när det gäller dessa produkter. De senaste åren har ökningen uppgått till 8—9 procent per år, en ökning som bl. a. ur näringssynpunkt får anses som mycket tillfredsställande.

När det gäller produktionen av övriga jordbruksprodukter konstaterar departementschefen i propositionen att en överskottsproduktion inom vårt land genom de rådande internationella avsättningssvårigheterna får en negativ inverkan på jordbrukarens inkomstmöjligheter. Detta anges som ett viktigt skäl till att minska den inhemska produktionen.

Ett annat förhållande råder när det gäller produktionen av trädgårdsprodukter. Den ökade efterfrågan på grönsaker har icke motsvarats av en

inhemsk produktionsökning av färska grönsaker; i gengäld har importen ökat desto kraftigare.

Medan vi 1964 importerade köksväxter och potatis för 104 miljoner kronor var motsvarande siffra för 1966 151 miljoner. Importsiffrorna växer för varje år, medan den svenska produktionen arbetar under mycket osäkra förhållanden. En av orsakerna till detta torde vara att differensen i produktionskostnader är mer påtaglig när det gäller grönsaker än andra jordbruksprodukter.

Tyvärr saknas ännu i vårt land en fullständig statistik på företagsamheten inom trädgårdsnäringen, varför direkta jämförelser med andra länder är svåra att göra. En viss antydning ger dock de officiella arealinventeringarna 1943 och 1951 samt de under senare delen av 1950-talet företagna begränsade trädgårdsräkningar för vissa områden, som verkställdes under medverkan av trädgårdsekonomiska byrån vid Alnarp. Dessa visade bl. a. att man då hade cirka 200 ha odlingar under glas. Som jämförelse kan nämnas att Holland i dag beräknas ha en yta på cirka 5 000 ha under glas.

Undersökningen ger också en viss vägledning beträffande odlingsinriktningen. Köksväxtodlingen under glas finns huvudsakligen i Hälsingborgs- och Kristianstads-områdena samt i Blekinge. I Skåne beräknas vidare att odling av köksväxter på friland i handelsträdgårdar upptager en yta av cirka 1 000 ha.

Närheten till marknaden har alltid spelat stor roll för produktionens lokalisering. Ett starkt utvecklat transportväsende och ett förändrat marknadssystem har emellertid radikalt förändrat utgångsläget, och som en följd därav har produktionen alltmer förflyttats till områden där klimatologiska och andra odlingsbetingelser möjliggör effektiv drift enligt rationella metoder. Den framtida expansionen väntas också huvudsakligen ske i Sydsvrige. Möjligheterna att expandera bedöms emellertid som osäkra. En eventuell anslutning till EEC kommer att med nuvarande svenska produktionskostnader starkt försvåra avsättningen, såvida inte den svenska produktionen kan kraftigt rationaliseras. En sådan rationalisering får också ett värde för vår beredskapsförsörjning. Man bör inte bortse från dessa synpunkter, vilka i hög grad beaktas när det gäller övrig jordbruksproduktion. Visst kan vi i avspärrningstider leva utan gurka och tomater, men det torde vara svårare att ersätta en import av 35 000 ton morötter, kål och lök.

Tullskyddet för trädgårdsprodukter härstammar från 1930-talet, även om en viss revidering skedde 1958. Samtidigt har de övriga nordiska länderna en importbegränsning som kraftigt skyddar den inhemska produktionen; något motsvarande finns icke i vårt land. De praktiska konsekvenserna av detta är att en överproduktion i t. ex. Holland icke kan avsättas i Danmark men väl i Hälsingborg till priser som i många fall utgör dumpingpriser.

Det måste anses vara önskvärt att enhetliga nordiska regler gäller i detta avseende, och det torde vara lämpligt att Nordiska Rådet tar upp frågan till behandling.

Ur konsument synpunkt är det dessutom angeläget att en inhemsk produktion fortsätter att utvecklas. Detta utgör nämligen en garanti för att konsumenterna icke behöver betala ett överpris på importerade varor. Ett exempel utgör produktionen av Icebergsallad, som odlades i Skåne i början på 1960-talet. Konsumentefterfrågan blev för liten, och odlingarna utvecklades till största delen. I dag har efterfrågan ökats, och vi importerar betydande mängder från Kalifornien. Priset i konsumentledet är dubbelt så högt som det som betalades för svensk vara 1963.

Departementschefen betonar i propositionen vikten av att konsumenterna bör ha ett stort urval av livsmedel att välja mellan. Valmöjligheten torde också vara nödvändig när det gäller kvaliteten av produkterna. Grönsaker från svenska handelsträdgårdar, levererade färska till detaljhandeln, överträffar oftast importerade varor i kvalitetshänseende.

Kravet på en fortsatt rationalisering inom trädgårdsnäringen är minst lika stort som inom det övriga jordbruket. Strukturomvandlingen torde här resultera i att de traditionella handelsträdgårdarna omvandlas till specialodlingar som kan skötas med ett minimum av arbetskraft. Samtidigt kommer en inte oväsentlig nybyggnad av växthus att bli nödvändig. Kostnaderna för ett rationellt sådant rör sig om 130—140 kr. kvadratmetern för enheter i storleksordningen 1 000 kvm, vilket betyder en investeringskostnad av 140 000 kr. Sådana investeringar kommer att bli allt nödvändigare; orsaken till att utbyggnaden hittills gått långsamt torde emellertid till stor del bero på att avskrivningsreglerna är sådana att investeringarna hållits tillbaka. Man räknar på fackmannahåll med att ett växthus kan användas omkring 10 år; avskrivningstiden är 20 år. Detta förhållande torde beaktas av företagsskatteutredningen.

Departementschefen har i ovannämnda motion föreslagit att ramen för de statliga kreditgarantierna när det gäller trädgårdsnäringen skall höjas från 6 till 7 milj. kr. Detta betyder en höjning på 16,7 procent. Samtidigt höjs kreditgarantiramen för jordbruket i sin helhet enligt departementschefens förslag till 42 procent. Kravet på rationalisering inom trädgårdsnäringen är på intet sätt mindre, och denna produktion bör icke diskrimineras, varför jag föreslår att kreditramen i ifrågavarande fall utökas till 8 milj. kr.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Majt måtte hemställa att motionen överlämnas till företagsskatteutredningen för beaktande av trädgårdsnäringens speciella avskrivningsproblem, samt

att riksdagen måtte besluta att ramen för de statliga kreditgarantierna för trädgårdsnäringens rationalisering fastställes till 8 milj. kr. för budgetåret 1967/68.

Stockholm den 2 maj 1967

Ingrid Sundberg (h)

Nr 1062

Av fru Sundberg, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 95, angående riktlinjer för jordbrukspolitiken m. m.

(Lika lydande med motion nr 857 i Första kammaren)

Stockholm den 2 maj 1967

Ingrid Sundberg (h)